

דברים⁷⁰ . . פסח מצה ומרור⁷¹ – בביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה בימינו, תיכף ומיד ממש.

(70) ויש לומר שהם כנגד השלשה דברים שעליהם העולם עומד, תורה עבודה וגמ"ח (ריש אבות).
 (71) הגדה של פסח פייסקא „רבן גמליאל חי אומר“ (ממשנה פסחים קטז, א"ב).

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

י"א ניסן

”משה איש האלוקים” נותן לכל יהודי הכח להביא את הגאולה

שיחות קודש
מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
”אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה
מאה ושש עשרה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממויות לארצנו ומיד ממש

*

SPONSORED BY
Young Sephardic Community Center
Los Angeles, California

*

הי שותף בהפצת ”דבר מלכות”

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: (718) 753-6844

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו אור ליום ג', י"א ניסן ה'תשנ"א

– לאחרי תפלת ערבית –
– תרגום מאידית –

א. כשם שבתורה הסדר הוא ש, במה שסיים כו' פתח להם כו"י – כמו"כ צריך להיות אצל בני, ש, במה שסיים נעשה אח"כ ההמשך והתחלת ופתיחת הענין שלאחרי זה באופן של פעולה נמשכת (עד – על כל השנים כולם).¹

כיון שסיימו עתה עם, ואני אברכם – פתח להם גם בענין זה:

ואני אברכם: הקב"ה אומר בתורה (ואין מקרא יוצא מידי פשוטו), שהוא עצמו יברך את כל המברכים, ובברכתו של הקב"ה – מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, בלי שום מדידה והגבלה במקום ובזמן, במילא ה"ז בא תיכף ומיד ממש, ויחד עם זה, ואני

(1) ב"ר פ"ק, יא. מדרש תהלים בתחלתו.
(2) היינו, שיש בזה ב' ענינים: (א) בענין חדש זה (ש, פתח להם) ישנו המשך וכחות של הבא לפני זה (עד סיומו), (ב) שענין חדש זה מוסיף חידוש גם בהבא לפניו, ועפ"ז יומתק הטעם ש, פתח להם, במה שסיים הקודם לו.
(3) בברכת כהנים של א' הרבנים ש, שנאמרה בהמשך לברכת אנ"ש ש, חזו יל.
(4) נשא ו, כז.
(5) שבת סג, א, ושנ.

(6) להדיעה ש, ואני אברכם לכהנים נאמר, כהנים מברכין לישראל והקב"ה מברך לכהנים (חולין מט, סע"א). וגם להדיעה שלישראל נאמר (כהנים מברכים ישראל והקב"ה מסכים על ידם) ברכה לכהנים מנא לי, מואברכה מברכין (לך לך יב, ג) – חולין שם.

(7) נוסח ברכה השלישית (– ודמן התורה) דברכת המזון,

(8) ובמכ"ש מברכת הכהנים, שהיא באופן ד, עד מהרה ירוך דברו (תהלים קמו, ו) וראה לקו"ת ס"פ קרה. ובכ"מ, עאכ"כ הברכה של הקב"ה עצמו, ואני אברכם.

אברכם – כפי שזה למעלה ממדידה והגבלה (מ, אני, הקב"ה עצמו) ה"ז נמשך (ברכה מלשון המשכה) לבני למטה, ובאופן של, אברכם (סתם, בלי פרטים) שזה – כל הברכות, לכא"א מישראל ולכלל ישראל¹⁰, הן בענינים כלליים והן בענינים פרטיים, עד לפרטי פרטים.

זאת אומרת ש, ואני אברכם כולל שני ענינים, שני קצוות: מ, אני (הקב"ה עצמו) שלמעלה מכל מדידה והגבלה, נעשה, אברכם, ברכה והמשכה לבני למטה.

ובכל ברכה והמשכה נדרשים שני ענינים: שהברכה תבוא ממקום שנעלה מההגבלות של המתברך מצ"ע (שלכן הוא זקוק לברכה), ויחד עם זאת שזה יומשך במתברך בפנימיותו, לפי ענינו וההצטרפות שלו.

ב. ברכת הקב"ה (ואני אברכם) – ובשני הענינים: (א) ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה, (ב) שנמשכת לכא"א מישראל למטה – מודגשת במיוחד בתפלת וברכת משה בהתחלת מזמור צדי"ק בתהלים¹¹ – הראשון מבין, אחד

(9) תו"א מקץ לו, ג, ובכ"מ.

(10) שהרי גם להדיעה ש, ואני אברכם לכהנים נאמר (כנ"ל הערה 6), ישראל מתברכין מפי הגבורה, ואי"צ לזה קרא מיוחד (ובלשון התוס' חולין שם ד"ה והקב"ה: פשיטא דמסכים, כיון שצויה להם לברך), כמשנ"ת במ"א (לקו"ש ח"י ע' 42).

(11) ע"פ המנהג לומר בכל יום המזמור תהלים המתאים לשנות חייו (מכתב כ"ק מו"ה אדמו"ר, נדפס ב, קובץ מכתבים שבט"ו אהל יוסף יצחק ע' 214). אגרות יקדוש שלו ח"א ע' לא. ח"י ע' נג.

יום ועש"ק, ערב פסח ה'תשנ"א

שי' שטר של דולר, ע"מ לתתו (או חילופו) לצדקה. ואח"כ אמר: [

ח. נסיים בברכה – ברכת חג הפסח כשר ושמה, כולל גם היותו, ראשון לרגלים⁵⁷, שרומז על העלי' לרגל לביהמ"ק השלישי, מקדש אדני כוננו ידך".

ומברכה לברכה – להודות לכל אלו שהביעו איחוליהם וברכותיהם (ברכה מלשון המשכה⁶⁷) הטובות, וכבר מילתי' אמורה – כל המברך מתברך⁶⁸, ובברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר⁶⁹.

ובהמשך לזה – כאן המקום לאשר גם קבלת המכתבים דבקשות ברכה, פדיונות וכו', שהביאו אותם כו' על הציון דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ויה"ר שיהיו בשורות טובות תמיד כל הימים,

ומתחיל בענין שהזמן גרמא – סיום ההכנות לפסח, כולל ובמיוחד אמירת, סדר קרבן פסח,

ועאכ"כ בעניני הפסח עצמו, אמירת ההגדה, ובפרט ה, שלשה

הקרבנות הפסח – י"ל, שתהי' האכילה* מן הזבחים ומן הפסחים שהקריב אליהו הנביא, ש, אמרו עליו שהוא מקריב תמידין בבית המקדש אע"פ שהוא שמם שהרי בקדושתו הוא עומד (עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ג סכ"ג).

(67) תו"א מקץ לו, ג.

(68) ראה סוטה לה, ב. ירושלמי ברכות ספ"ח – הובא בתוס' חולין מט, א (ד"ה ואברכה).

(69) ב"ר פס"א, ד. ועוד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 422 ואילך.

(* עיקר ענינו של הפסח – ש, לא בא מתחילתו אלא לאכילה) (פסחים עו, ב – במשנה).

חוזר ומתבונן עוה"פ כדי שהגאולה במעשה בפועל תהי' בתכלית השלימות ובהוספה⁶⁶.

ובפרט ע"י ההוספה בצדקה עתה (נוסף על ההשתדלות בנתינת הצדקה במשך שלושים יום שלפני הפסח⁶⁷) – גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה⁶⁸, שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו במעשה בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, כמ"ש, ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל⁶⁹, בנעריו ובוקנינו גו' בבנינו ובבנותינו⁶⁰, ו, כספם והבסו אתם⁶², ובאים, עם ענני שמיא⁶³ לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, ולבית המקדש השלישי, מקדש אדני כוננו ידך⁶⁴, ונאכל⁶⁵ שם מן הזבחים ומן הפסחים⁶⁶.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכא"א

56) ובפרט לאחרי אריכות הגלות, שניתוסף ריבוי גדול ב, מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, הרי בודאי שצ"ל הוספה בכל עניני הגאולה.

57) שו"ע אדה"ז ריש הל' פסח.

58) ב"ב יו"ד, א.

59) ישעי' כז, יב.

60) כמ"ש ביצ"מ – בא י, ט.

61) כולל גם כסף וזהב רוחניים, אהבה ויראה (תו"א ר"פ וישב, ובכ"מ), שנקראים, גדפין (כנפים), שעל ידם מתעלית העבודה באופן ד, פתח לעילא (תקו"ז ת"י כה, ב). תניא ספ"ט. פ"מ.

62) ישעי' ס, ט.

63) דניאל ז, יג – בנוגע למשיח (סנהדרין צח, א). ועד"ז בנוגע לכא"א מישראל – מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם (ישעי' ס, ח. וראה שמו"ר ספנ"א. ועוד).

64) בשלח טו, יז ובפרש"י. זח"ג רכא, א.

65) נוסח ברכת, אשר גאלנו (ממשנה פסחים קטז, ב).

66) ואף שבארץ ישראל כבר עבר הזמן

עם קו הימין) מוסיפים נקודת היו"ד, שרומז על נקודת היהדות שבכאו"א מישראל.

ועוד ועיקר - שלא מסתפקים ב' הקוין שבאות דל"ת (ד, "אחד"), שרומזים למחשבה ודיבור, היינו, כפי שהפסח הוא במחשבה ודיבור שלמעלה מעולם המעשה, אלא "המעשה הוא העיקר"⁴⁷, הקרבת הפסח במעשה בפועל.

וענין זה⁴⁸ נעשה ע"י הוספת קו שלישי שנפסק מ' הקוין (שעל ידו נעשה מדל"ת ה"א"⁴⁹), שרומז על המעשה שהוא בהפסק מהדיבור והמחשבה, להורות על ריחוק הערך לגבי דיבור ומחשבה - ריחוק הערך והפסק למעולותא (שהרי תכלית המכוון דמחשבה ודיבור הוא בשביל המעשה שהוא העיקר), כמרומז בפסוק "בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"⁵⁰, ג' עולמות ב"ע שכנגד מחשבה דיבור ומעשה, שההפסק ד, אף (עשיתיו) מוסיף ומרבה בח' נעלית יותר שבאין ערוך - כמרומז גם באות ה' (שנעשית ע"י הוספת קו השלישי), דרגא חמישית⁵¹, "חמישית לפרעה"⁵², "דאתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין"⁵³, שנמשכת ומתגלה וחודרת

(47) אבות פ"א מ"ו.

(48) בהבא לקמן - ראה תו"א מג"א צה, סע"ב. לקו"ת בלק סו, סע"א. שה"מ תרנ"ח (ע' ריב ואל"ך) וה'שיית (ע' 122) שם. שה"מ קונטרסים ח"א רמא, סע"ב ואל"ך. שה"ש תנש"א ח"א ע' 211.

(49) להעיר, שדל"ת הוא מלשון דלות, ולכן צריך לעשות מדל"ת ח"א, וע"ד מ"ש (תהלים קטז, ו) "דלותי (דל"ת) ולי יהושיע" (אות ה', שרומז על הקב"ה "חג רצו, ב).
(50) ישע"י מג, ז.

(51) נוסף על הדרגא הרביעית - עולם האצילות.

(52) לשון הכתוב - ויגש מז, כד. וראה לקו"ת שה"ש כד, ריש ע"ד.

(53) חז"א רי, א. וראה לקו"ת שם.

בעוה"ז שנברא באות ה'⁵⁴ - ה' די"ה שבשם הוי', ועד לאות ה' כפי שהיא בפ"ע - בחינה החמישית (ה'), שלמעלה מד' אותיות שם הוי'.

וענינו בעבודת האדם - סודר העבודה הוא שצריך להיות הפסק בין המחשבה והדיבור להמעשה בפועל, כדי לחזור ולהתבונן עוה"פ כיצד לעשות את המעשה בפועל בתכלית השלימות ובהוספה לגבי המחשבה והדיבור⁵⁵, ועד"ז בהנהגתו של הקב"ה (כביכול) - שגם לאחר המחשבה והדיבור ע"ד הגאולה,

(54) כדרשת חז"ל על הפסוק "כי ב"ה הוי' צור עולמים", "אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד . . . כשהוא אומר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם . . . בה"י בראם, הוי' אומר העולם הזה בה"י" * * * (מנחות כט, ב. ירושלמי הגיגה פ"ב ה"א - הובא בפרש"י בראשית ב, ד).

(55) ע"ד (ובמכ"ש וק"ו) ההוספה בהגיעה בלימוד התורה כשצריך לפסוק הלכה למעשה בפועל (ראה שה"מ תרס"ו ע' שצ ואילך. ע' תכא).

(* וי"ל ש"צור עולמים" רומז על החוזק והתוקף "צור") כדי שיומשך בעולם.

** והמשך המאמר: ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שזמה לאכסדרה (שפתוח מתחתיו) שכל הרוצה לצאת (ממנו לתרבות רעה) יצא, ומ"ש תל" כרע"י, דאי הוד בתשובה מעלין ל' (בפתח העליון בין רגל שבתוכו לגגו) - מנחות שם (ובפרש"י). ובחגיגה שם: מנה ה"א פתוח ונכל צד כך פותח פתח לכל בעלי תשובה, היינו, שהפתח לתשובה הוא גם מלמטה, דלא כמנחות, שהפתח לתשובה הוא בפתח העליון בין רגל שבתוכו לגגו, ולא בפתח התחתון דנפיך ב"י, דלא מסתייעא מילתא" (בבבא נוסחאות בפרש"י: "כמו שהא פתוחה למטה כך העולם פתוח לשבים בתשובה"). - וצ"ע שבתס"ח קונטרסים רמב, א (שבעה"ה 48) מביא שאות ה' רומז לתשובה מירושלמי הגיגה, ולא מנחות, אף שתוכן המאמר ע"ד רגל השמאל שהוא קצר שנפסק מהגג שי"ד יותר להסוגיא דמנחות שהפתח לתשובה הוא בפתח שבין הרגל להגג. ואכ"מ.

הדרגא דעתיק, ופנימיות עתיק, עד - עצמותו ית' 18 ("אני", "אני אברכם"¹⁹), ושה יומשך ב, מעו"ן (אותיות נועם)²⁰, מלכות, עד ב, מעשה ידינו, והכח על זה בא מ, תפלה למשה איש האלקים, תפלת עשירי²¹, שמגיעה עד בעצמותו ית'²²,

ולכן מובן שזוהי ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה במקום וזמן, כיון שזה בא מ, משה איש האלקים" ובאופן ד, נועם ה' אלקינו עלינו.

וכפי שמובן מכך שבברכה זו ברכך משה את בני שתה"י השראת השכינה במשכן - "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו"²³, ובאופן ד, כוננה עלינו גו", מחוץ באופן יסודי - בקביעות, לעד ולנצח נצחים (כמובן מהפירוש בתניא ב, שכ"נתא שריא", שזהו בקביעות²⁴

עשר¹² מזמורים" ש"משה אמרם" - שמתחיל: "תפלה למשה איש האלקים", ומסתיים (בתפלה משה), "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו":

ובהיותה תפלה (תפלה למשה) - וגם ברכה¹⁴ - של "משה איש האלקים", מובן א"כ שיש בה את הכח דברכה מ, אלקים¹⁵, ע"ד (כביכול) "ואני (הקב"ה עצמו) אברכם",

וכמודגש בתוכן התפלה והברכה, ובסיומה¹⁶ - "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", ש"עלינו" - כאו"א מישראל וכלל ישראל - יהי הגילוי ד, נועם ה' אלקינו", ש"נועם" (נועם עילאה) הוא

וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא - מתחילים ב"א ניסן שנה זו אמירת מזמור צד"ק שבתהלים.

- ביאורי רבותינו נשיאנו על פסוקי מזמור זה בלקטו ב, קובץ י"א ניסן - שנת הצד"ק" (קה"ת, תנש"א). ועי"ש בנוגע לכמה ענינים הבאים להלן.

(12) ראה הערה 28.

(13) מדרש תהלים ופרש"י עה"פ (צ, א). פרש"י פקודי לט, מג. ועוד.

(14) שהרי "ויהי נועם גו" הוא ברכת משה "שתשרה שכינה במעשה ידיכם" - כדברי חז"ל עה"פ (פקודי שם. פרשתנו (שמניני) ט, כג) "ויברך אותם משה", "ויברכו את העם" (פרש"י פקודי ושמניני שם. פרש"י תהלים כאן, וראה תו"ש עה"פ פקודי שם (אות לד). וש"ג).

(15) היינו, שנוסף לה שבתפלה וברכה זו ישנו כחו של הקב"ה, כמו בכל התפלות והברכות (של כל ישראל) שיש בהם כחו של הקב"ה (שאליו מתפללים והוא מקור כל הברכות והשפעות כו'), הרי זה "תפלה למשה איש האלקים", ע"ד "ואני אברכם" (כביכול), בהוספה על ברכת הכהנים (שלוחי דרחמנא - קידושין כג, ב. וש"ג).

(16) וכן בתהלתה; מעון אתה היית לנו.

(17) בהבא להלן ראה ד"ה תפלה למשה - במאמרי אדה"ז אתהלך ליאנא ע' קנז. תר"ס (ע' נט). וראה גם ד"ה זה תשכ"ט ס"ב (סה"מ מלוקט

ח"ב ע' ריז-ט). - נעתקו בקובץ י"א ניסן הנ"ל אות: ו, יח, כא.

(18) ראה גם קובץ י"א ניסן הנ"ל עה"פ ויהי נועם (אות עז ואילך). ועוד.

(19) ראה ברכת ערב יוהכ"פ (לאחרי תפלת מנחה - שה"ש תנש"א ח"א ע' 3-42). וש"ב.

(20) ל"ת וס' הליקוטים להאריז"ל עה"פ. הובא במקומות שצוינו בהערה 17.

(21) ראה חז"א קסת, ב. וראה נדרים לח, א.

(22) ד"ה תפלה למשה תר"ס ותשכ"ט הנ"ל (הערה 17).

(23) בסמך בהערה 14.

(24) ראה תניא פ"ו (י, ב), שמביא מאחז"ל (סנהדרין לט, א), "כל בי עשרה שכ"נתא שריא (ומוסיף בתניא) לעולם".

וי"ל, כי התוכן בתניא שם הוא ש, צד הקדושה אינו אלא השראה והמשכה מקדושתו של הקב"ה ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו ית' בין כו' בין בכה כו', ולכן אמרו רז"ל שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרוי' כו' וכל בי עשרה שכ"נתא שריא לעולם" - שמכיון "שבכחו להיות בטל ממש" לעולם, לכן גם השראת השכינה

ונצחיות²⁵), ו"ושכנתי (בקביעות) בתוכם"²⁶, בתוך כל אחד ואחד מ"ישראל".
[ויש לומר שהכח לזה בא מכך שהברכה היא מ"משה איש האלקים", שדוקא מהקב"ה בא הכח לפעול השראת השכינה באופן של קביעות ונצחיות].

ועפ"ז נמצא שב"תפלה למשה גו"ו מודגשים שני הענינים הנ"ל (ב"ואני אברכם") שנדרשים בכרכה: ביחד עם זה ש"תפלה למשה איש האלקים" היא ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה – ה"ה ברכה שנמשכת משה לכאו"א מ"ישראל, וברכה כללית – הברכה ש"תשרה שכינה במעשה ידיכם"²⁸.

עליו הוא לעולם. וראה גם תניא ספ"ה.

ולהעיר שבתניא ספ"ה מביא מאחז"ל הנ"ל (שכל בי עשרה שכינתא שריא) בנוגע להרשע ורע לו, שבחי טוב שבו הוא רק בבחי' מקיף עליו (שריא). ועפ"ז נמצא שהענין דשכינתא שריא הוא תמיד בכל ישראל (גם במי שאין בו בחי' טוב בגלוי), וראה לקו"ת ר"פ דאה. ד"ה ראה תשמ"ג (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט אות יט). ויש לתווך זה עם משנת' בתניא פ"ו הנ"ל, ע"פ המבואר בלקו"ת (יוה"כ"פ סט, ב), שאף שהשראה היא בחי' מקיף (וראה גם אגה"ק סכ"ג, ת"א נד, ג) "אעפ"כ הוא פועל פעולה בהם כו".

25) ראה רמב"ם הל' ביהב"ה פ"ו ה"ט: קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה. וראה לקו"ת פקודי (ה, א, ז, ב) בפירוש "משכן העדות", שעדותו הוא לשון נצחיות. וראה תהלים לו, כט: צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עליו, וברד"ה באתי לגני השי"ת, שמשכנים בחינת שוכן עד מרום וקדוש שיהי' בגילוי למטה. 26) תרומה כה, ה.

27) ראה ר"ה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו ד"ה ושני פסוקים – סט, ב. אלשיך עה"פ קרוב לסופו ד"ה עוד יתכן. של"ה סט, א, רא, א. שכה, ב. שכו, ב. ועוד.

28) וכמרוכז גם בזה שהוא הראשון של ה"אחז עשר ממוריים" שאמרם משה – שב"אחד עשר" יש שני ענינים: (א) אחד שלפני (ולמעלה) מעשר, אנת הוא חד ולא בחושבן (בחי' עתיק), (ב) אחד

ג. ויש לומר יתירה מזו: הכח והאופן בו הברכות של הקב"ה נמשכות לבני" למטה הוא ע"י משה רבינו – הרועה נאמן של כל בני"י²⁹ (בכל הדורות³⁰), שעל ידו נמשכות כל ההשפעות לבני"י, והוא הממוצע המחבר, "ביניכם ובין ה' אלקים"³¹ – ש(בהיותו ממוצע) יש בו משני הענינים שהוא מחברם³²,

כפי שחז"ל אומרים³³ על "איש האלקים" – "מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים". משה יש בו שני הענינים – הן כפי שהוא בדוגמא שלמעלה ("מחציו ולמעלה האלקים"), והן כפי שהוא בדוגמא לבני"י למטה ("מחציו ולמטה איש"), ובהיות בו שני ענינים אלו יש למשה הכח ד"תפלה למשה" – להוריד את הברכות של הקב"ה כפי שהם למעלה ממדידה והגבלה ("ואני אברכם")³⁴ לבני"י

עשר – המשכת אחד (חד ולא בחושבן) בעשר, בכל העשר ספירות, ועד בספירת המלכות (ראה ד"ה תפלה למשה תשכ"ט שבהערה 17. ושי"ג).

29) ראה תניא רפ"ב, וראה שמו"ר עה"פ (שמות ג, א) ומשה ה' רועה (פ"ב, ג"ד).

30) דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא – זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א). ועוד.

31) ואתחנן ה, ה.

32) ראה בארוכה ד"ה פנים בפנים תרנ"ט (ע' קצ ואילך).

33) דב"ר פ"א, ד. מדרש תהלים (באבער) עה"פ.

34) והרי ציווי ה' על ברכת כהנים נאמר ע"י משה – "וידבר ה' אל משה לאמר דבר גו"ו (נשא ו, כב ואילך).

ויומתק ע"פ פירוש הבחי' (עה"פ ומעשה ידינו כוננה עלינו), ש"מעשה ידינו" קאי על "בשיאת כפים שעשה אהרן ביום ההקמה, שזה לשון עלינו", היינו, שלאחרי ברכת כהנים של אהרן ניתוסף בזה ע"י ברכתו של משה ש"מעשה ידינו כוננה עלינו", ע"ד ובחגות ההוספה ד"ואני אברכם" על ברכת כהנים שלפני זה.

יותר ע"י דילוג וקפיצה שבאין ערוך לגמרי.

ויש להוסיף, שבהקרכת הפסח בערב שבת (כבקביעות שנה זו) מודגש יותר שהדילוג וקפיצה שלמעלה מהעולם (פסח) נמשך וחודר בגדרי העולם (ערב שבת, שלימות העולם).

ז. ועוד והוא העיקר – שכללות הענין דחג הפסח (שמתחיל בהקרכת קרבן פסח) אינו נשאר בעולם המחשבה או בעולם הדיבור שלמעלה מעולם המעשה, אלא נמשך וחודר בגדרי עולם העשי' הגשמי – במעשה בפועל, ע"י שתיכף ומיד ממש נעשית הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז מקריבים הפסח במעשה בפועל כפשוטו ממש.

וענין זה מודגש בסיום וחותם אמירת "סדר קרבן פסח" – שגם לאחרי העילוי ד"ונשלמה פרים שפתינו", "שתעלה קריאתו במקום הקרבתו", הרי, לפי-ערך העילוי והשלימות דהקרכת קרבן פסח במעשה בפועל ה"ז כמו ש"הפסח (שע"י אמירת סדר קרבן פסח) נמצא טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר" – קרבן פסח אחר שאינו בערך כלל – הקרכת קרבן פסח במעשה בפועל.

ויש לומר, ש"מביא אחר" רומז גם על העבודה שעל ידה באים להקרכת הפסח בפועל ממש בגאולה האמיתית והשלימה – עבודת התשובה (שמביאה את הגאולה⁴⁶), שענינה להפוך "אחר" (לעו"ז) ל"אחד" (קדושה), הפיכת רי"ש לדל"ת, ע"י שבמקום חיבור ב' הקוין (קו העליון

העבודה) באופן של דילוג וקפיצה. ו"סדר קרבן פסח" – שהדילוג וקפיצה (אינו ענין חד-פעמי, אלא) נעשה סדר קבוע בעבודתו, היינו, שהעבודה התמידית היא באופן של דילוג וקפיצה בעילוי אחר עילוי.

וסיום וחותם (גמר ושלימות וסך-הכל) ד"סדר קרבן פסח": "ואם הפסח נמצא טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר" – שגם כאשר עבודתו היא באופן של דילוג וקפיצה, מגיע למסקנא ש"לא עלה לו", היינו, שביחס למעמדו ומצבו האמיתי ("לו") אין זה נחשב לעל"י (דילוג וקפיצה) לגבי סדר העבודה ע"ד הרגיל, "עד שמביא אחר" – קירוב להקב"ה בדרך דילוג וקפיצה (קרבן פסח) באופן אחד לגמרי, "אחר" למעלייתא⁴⁵, שלא בערך כלל לגבי עבודתו הקודמת, דילוג וקפיצה גם לגבי הדילוג וקפיצה דקרבן פסח גופא.

ועפ"ז מובן שב"סדר קרבן פסח" מודגש הענין ד"לאתבא צדיקייא בתיובתא" – שגם לאחרי שלימות העבודה ע"ד הרגיל (עבודת הצדיקים), כולל גם לאחרי שנעשה בעבודת הצדיקים סדר רגיל דדילוג וקפיצה, נדרשת ובמילא נעשית שלימות נעלית

45) ע"ד מ"ש בהגדה "אני הוא ולא אחר" – שה"אחר" הוא למעלה מ"מלאך", שרף"ו, שליח" שנזכרו לפני"ז ("אני ולא מלאך אני ולא שרף אני ולא השליח, אני הוא ולא אחר"), דרגא רביעית שקאי על עולם האצילות שלמעלה מג' עולמות ב"ע (ראה סה"מ תש"ה ע' 150), ויתירה מזה – "מביא אחר" הוא למעלה מה"אחר" ששוללים ב"אני הוא ולא אחר".*

46) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה – מסנהדרין צו, ב (ולדעת ר"י – באה התשובה ע"י ההתעוררות מלמעלה, כנ"ל בשוה"ג הג' להערה 35).

*) ויש לומר, ש"מביא אחר" הוא למעלה גם מבחי' "אני הוא (ולא אחר)" כפי ששייך ל"אחר" הנשלל ("ולא אחר").

ומזה מובן שבקביעות שנה זו שפסח חל בשבת [שמורה שהדילוג שלמעלה מהעולם נמשך וחודר בגדרי העולם (כנ"ל ס"ב), ומודגש גם בשאר הפרטים שבקביעות שנה זו, הן בהשייכות לשבת הגדול, והן בפרשת שמיני (כנ"ל ס"ג-ד)] - מודגש החיבור דעבודת הצדיקים ועבודת בעלי תשובה גם יחד.

והענין בזה - שנוסף על העילוי והשלימות דעבודת הצדיקים, ועמך כולם צדיקים³⁶, שלימות שמצד גדרי הבריאה, ניתוסף בעבודה גם השלימות דעבודת התשובה שלמעלה מגדרי הבריאה, כמודגש בהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו ש, א"תא³⁷ לאתבא צדיקיא בתיבתא³⁸.

נעשה מצד הגילוי מלמעלה (נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם)³⁹, היינו, שהגילוי מלמעלה באופן של דילוג פועל דילוג בעבודת האדם⁴⁰ (הקב"ה מדלג . . . וכתוצאה מזה) ואתם עשו כל עבודותי לש"ש דרך דילוג וקפיצה⁴¹. ועצ"ע.

(36) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק. (37) ראה זתר ח"ג קנג, ב. לקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. ד"ה והניף ידו ודיה ויאמר לו יהונתן תשי"א (סה"מ תשי"א ע' 43 ואילך. שם ע' 45 ואילך).

(38) ויש לומר, שענין זה מודגש גם בהלוות שהיו בביהמ"ק השלישי - לא רק לוחות ושברי

בעבודה הרוחנית, שגם לאחר שלימות העבודה צריך לצאת מהמצרים וגבולים לדגא שלמעלה ממדידה והגבלה.

(**) כיון שאין זה ביכולת האדם מצד עצמו: ביצימן כפשוטו - מפני היותם בשפל המצב, וביצימן ברוחניות (גם בדדגות נעלות) - מפני ההגבלה וזדרי הנבראים.

(***) וע"ד המבואר בשיטת ר' יהושע שבניסן נגאלו ובניסן עתידין להנאל (ר"ה יא, א), שס"ל שנגאלין גם בלא תשובה (סנהדרין צב, ב) - שגם התשובה באה ע"י ש"הקב"ה מעמיד להם מלך כ"ו (סנהדרין שס), היינו, ע"י הגילוי מלמעלה (ראה אה"ת בא ע' רס ואילך).

ו. ויש לומר, שענין זה מרומז גם בעבודה המיוחדת דערב פסח:

העבודה המיוחדת בערב פסח היא הקרבת קרבן פסח אחר חצות ואחר שחיטת תמיד של בין הערביים, ומעין זה גם בזמן הזה, ע"י אמירת „סדר קרבן פסח“ אחר תפלת מנחה שכנגד תמיד של בין הערביים, כמ"ש³⁹, ונשלמה פרים שפתינו⁴⁰, ולכן „צריך האדם הירא וחרד על דבר ה' לקרות אותו בזמנו שתעלה קריאתו במקום הקרבתו“⁴¹.

וב„סדר קרבן פסח“ יש דבר תמוה⁴² - שסיומו וחזומו בענין שהוא (לכאורה) היפך השלימות דקרבן פסח: „ואם הפסח נמצא טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר“!

ויש לומר, שהתוכן הפנימי ד„סדר קרבן פסח“ מרומז בסיומו וחזומו („הכל הולך אחר החיותם“⁴²) ש, אם הפסח נמצא טריפה לא עלה לו עד שמביא אחר - למעליותא:

„קרבן פסח“, „הקרבן הוא קרוי פסח ע"ש הדילוג והפסיחה . . . כל עבודותיו דרך דילוג וקפיצה“⁴³ - מורה על הקירוב להקב"ה (קרבן מלשון קירוב⁴⁴, כללות

לוחות, עבודת התשובה לאחר הירידה דשכירת הלוחות, אלא גם לוחות ראשונות כפי שהם בשלימותן (לפני השכירה), עבודת הצדיקים, וביחד עם זה, גם לוחות שניות, שמורה על השלימות דעבודת התשובה בעבודת הצדיקים, שזהו ע, „לאתבא צדיקיא בתיבתא“.

(39) הושע יד, ג. וראה סידור אדה"ז לפני

„סדר קרבן פסח“ (נתבאר בלקו"ת שבהערה 41).

(40) סידור אדה"ז לאחר „סדר קרבן פסח“.

(41) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ת (הל"ב) ערב פסח תשמ"ט.

(42) ברכות יב, א.

(43) פרש"י שבהערה 10.

(44) ראה סה"מ תרנ"ח ע' רס. היש"ת ע' 113.

וש"נ.

(שלמעלה ממדידה והגבלה), מובן שגם אצלם צריך להיות מעין שני הענינים הנ"ל (ד„איש“ וד„האלקים“),

ויש לומר, ע"פ הידוע⁴⁰ שלכאו"א מישראל יש בחי' משה שבו, כמובן מדברי הגמרא⁴¹ עה"פ⁴², „ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך“, „אטו יראה מילתא זוטרתא היא? אין, לגבי משה מילתא זוטרתא, וכיון ש„כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה“, לכן, כשם שענינים אלו היו אצל משה, שאצלו ה"ז „זוטרתא“, כך נעשה זה „זוטרתא“ אצל כאו"א מישראל (אנשים נשים וטף עד סוף כל הדורות), עד שזה פועל עליו בעבודתו בפועל כהמשך הכתוב („ועתה ישראל גו"י“) „ללכת בכל דרכיו ולאבהה אותו ולעבוד את ה"א גו"י לשמור את מצות ה' גו"י“⁴³.

ומזה מובן, שע"ד שאצל משה ישנם שני הענינים ד„איש“ וד„האלקים“ (שע"י זה ה"ה הממוצע המחבר בין הברכות שלמעלה ובני"י למטה), עד"ו ישנו „אפס קצהו ושמץ מנהו“⁴⁴ אצל כאו"א מישראל (כדלקמן), שזה נותן בו את הכח לקבל את הברכות בשלימות.

עפ"ז מובן עוד יותר, שזמזור צדי"ק „תפלה למשה“ כולל את כל הברכות כולם - כיון שנוסף לזה שע"י „תפלה למשה“ נמשכות כל הברכות לבני"י למטה, ישנה בחי' משה בכל אי מישראל, ובמילא (תפלת) משה כולל את כל בני"י, ותוכן המזמור מדגיש ומשקף את (התוכן והעבודה ד) בני"י עצמם בכל עניניהם (כיון שמשנה הוא רעיא מהימנא דכל בני"י

כפי שהם נשמות בגופים למטה (בבחי' „איש“).

[ובפרטיות יותר - י"ל שזהו החילוק בין „משה“ ו„איש האלקים“: „איש האלקים“ מורה על החיבור דבחי' איש עם שם אלקים (בגימטריא הטבע⁴⁵), אלקות שבערך הבריאה (והאיש הנברא), שנבראה בשם אלקים (בראשית ברא אלקים גו"י⁴⁶). משא"כ „משה“ קשור עם שם מ"ה⁴⁷, שם הוי"ו⁴⁸, שלמעלה מהבריאה].

לפי זה נמצא שהזמזור „תפלה למשה“ - נוסף לזה שקאי על התפלה דמשה על בני"י (וברכת משה לבני"י) - הוא ענין כללי ביותר: תפלת וברכת הנשיא - משה, שכוללת את כל התפלות והברכות כולם; ע"י „תפלה למשה“, נשיא ישראל, שהנשיא הוא הכלי⁴⁹, נמשכות כל הברכות מהקב"ה למטה, בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ד. ויתירה מזו: בכדי שאצל בני"י יקלטו בפנימיות הברכות של הקב"ה

(35) פרדס שער יב (שעת הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). שעה"ה"א רפ"ו. וראה סה"ש תנש"א ח"א ע' 400 (לעיל ע' 21) הערה 52.

(36) בראשית א, א.

(37) תו"ח שמות קטז, א. אה"ת תצוה ע' איתרה, וראה גם תו"א יתרו סח, סע"ב ואילך. מג"א צט, ג. ובכ"מ.

(38) ראה סה"מ תקס"ב ע' קלו. אה"ת ורא ע' רג. ובכ"מ.

(39) פרש"י חוקת כא, כא (בנוגע למשה). וראה גם תנחומא חוקת כג. במד"ב פ"ט, כח. וברמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו: לבו (של מלך) הוא לב כל קהל ישראל (והרי משה ה"י נשיא, וגם) מלך - רמב"ם הל' ביה"ב פ"ו ה"א. ועוד - ראה לקו"ת ח"ט ע' 170. וש"נ.

(* וראה לקמן סעיף י"ד.

(40) תניא רפמ"ב.

(41) ברכות לג, ב.

(42) עקב י, יב.

(43) שם, יב"ג.

(44) תניא פמ"ד.

(כנ"ל), עד שבח"י משה ישנה בכאו"א מישראל, עד – ש"תפלה למשה" פועלת עליו בעבודתו בפועל (כנ"ל), משה נותן את הכח שכל הענינים דמזמור זה, מתחיל מעצם הענין ד"תפלה למשה איש האלקים", יומשכו לכאו"א מישראל.

ה. ויובן זה ע"פ הביאור בכפל הלשון (והענין) במזמור צדי"ק – כפל הן במברך (בתחלת המזמור); „תפלה (למשה) ו„איש האלקים“, והן בהברכה עצמה (בסיום המזמור); „ומעשה ידינו כוננה עלינו“, „ומעשה ידינו כוננהו“⁴⁵;

מעין הענין ד"איש האלקים", מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים" (שנאמר במשה) – ישנו בכאו"א מישראל, בבחי' משה שבו. ובכללות – שכאו"א מישראל מתחלק לשני חלקים: נשמה וגוף, ונשמתו היא „חלק אלוקה ממעל ממש“⁴⁶, ע"ד „האלקים“; וגופו קשור עם בחי' „איש“, יש ונברא.

ובפרטיות יותר – ה"ז החילוק בין „משה“ ו„איש האלקים“ (כנ"ל ס"ג); „איש האלקים“ מורה על החיבור דבחי' איש (הגוף) עם שם אלקים (בגימטריא הטבע). משא"כ „משה“ קשור עם שם מה – הוי'.

ושני ענינים אלו נמצאים אצל כאו"א מישראל (בבחי' משה שבו): שתי הדרגות בנשמתו – בחי' ישראל שבה⁴⁷, שקשורה עם שם הוי"ה⁴⁸ („חלק הוי'“

עמו⁴⁹), ובחי' יעקב שבה⁴⁷, הקשורה עם שם אלקים⁴⁸ (יעקב הוא י' עקב⁵⁰, כפי שהיו"ד דשם הוי"ה⁵¹ משתלשל בבחי' עקב⁵², וידו (אותיות יו"ד⁵³) אחזת בעקב עשו⁵⁴). וזוה מתבטא החילוק בין הנשמה (משם הוי"ה⁵⁵) והגוף (משם אלקים⁵⁶), עד שזוה משתלשל כו' למטה החילוק בין „מחציו ולמטה איש“ ו„מחציו ולמעלה האלקים“.

כשם שביהודי ישנם שני ענינים אלו ד"משה" ו„איש האלקים“ – כמו"כ הוא בעבודתו, ב"מעשה ידינו", וכמודגש בהכפל ד"מעשה ידינו" בסיום המזמור („ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו“) – העבודה בעניני קדושה – „מחציו ולמעלה“; ועבודה בעניני רשות וחול (עניני העולם) – „מחציו ולמטה“. ובכללות – העבודה עם עצמו („מחציו ולמעלה“), והעבודה בבירור העולם („מחציו ולמטה“).

ויש לומר, שהכח לפעול (ברכה והמשכה) בשני אופני העבודה – בא ממשה רבינו, בחי' משה שבכל א': עי"ז שיהודי יש בו את (בחי' משה, שכלולה מ)שני הענינים ד"משה" ו„איש האלקים“ (נשמה וגוף), ה"ז נותן לו את הכח לעשות בשלימות – באופן ד"כוננהו" – את שני אופני העבודה, הן העבודה בעניני קדושה, והן העבודה בבירור העולם (בבחי' חולין שנעשו על

שהענין ד"שמיני" גופא הוא באופן של „שומן“, כידוע⁵⁵ הפתגם „שמיני שמונה שמינה“ (שכאשר קורין „שמיני“ שמונה פעמים אזי השנה כולה היא שמינה).

ה. וביאור הענין דחיבור דרגת האלקות שלמעלה מהעולם עם העולם (הצד השווה והנקודה המשותפת בפרטי הענינים הנ"ל בקביעות שנה זו) – בעבודת האדם:

ידוע שעבודת האדם נחלקת לבי' אופנים כלליים: (א) עבודת הצדיקים – עבודה מסודרת („תמידים כסדרם“) כפי שנקבע הסדר בבריאת האדם באופן „אשר עשה האלקים את האדם ישר“²⁶, (ב) עבודת בעלי תשובה – באופן של הוספה („מוספים כהלכתם“) ודילוג („לדלג שור“²⁷) לגבי סדר הבריאה, שעיי' באים לדרגא שלמעלה מגדרי הבריאה, כמארו"ל „מקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורין אין עומדים שם“²⁸, ויתירה מזה ש„אין יכולין לעמוד בו“²⁹.

ומהחילוקים שביניהם בומני השנה – שבת ופסח: שבת (שלימות העולם) שייך (בעיקר³⁰) לעבודת הצדיקים, ופסח

(25) הובא ונתבאר במכתב ערב פסח, תש"ד.* ספר השיחות תשמ"ה ח"ב ע' 395. שם ע' 413 ואילך.

(26) קהלת ז, כט.

(27) ע"פ לשון הכתוב שמואל"ב כב, ל. תהלים יח, ל. וראה לקו"ת דרושי שבת שובה סה, א. ובכ"מ.

(28) ברכות לד, ב.

(29) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. הובא בלקו"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ.

(30) אף ששייך גם לעבודת התשובה, כמארו"ל (כ"ר ספכ"ב) „כך היא כוחה של תשובה . . . מיד

(* נדפס באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' רעח ואילך. המו"ל.

(דילוג למעלה מהעולם) שייך (בעיקר³¹) לעבודת בעלי תשובה³² בדרך דילוג, כמ"ש³³ „קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות“, דילוג וקפיצה למעלה מסדר השתלשלות³⁴, ע"ד ובדוגמת הדילוג שבעבודת התשובה³⁵.

עמד אדה"ר ואמר מזמור שיר ליום השבת, „דריש שבת מלשון תשובה“ (יפה תואר שם. וראה אגה"ת ספ"י: „שבת אותיות תשב“).

(31) אף ששייך גם לעבודת הצדיקים, כדלקמן הערה 35.

(32) להעיר מזה"ב מ, ב; כתיב בעשור לחודש הזה ויקחו להם גו', וכתיב אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכפורים הוא כו', היינו, שלקחת השה דקרבן פסח בעשור לחודש שייכת ליום הכפורים*. – נתבאר בד"ה קול דודי הב' תשל"ו.

(33) שה"ש ב, ה.

(34) ד"ה קול דודי בלקו"ת שה"ש טו, ב ואילך; מאמרי אדה"ז קט"ס ס"ע מז ואילך. ד"ה הנ"ל תשל"ו. ובכ"מ.

(35) ואף שמבואר בכ"מ בהחילוק שבין תשרי לניסן, שתשרי ענינו עבודת התשובה, וניסן ענינו עבודת הצדיקים (ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שס. תרנ"ב ס"ע ג'. ועוד) – ה"ז בנוגע להתעוררות ונתינת כח לעבודה, שבחודש תשרי העבודה היא (בעיקר) מצד התחנות בכה עצמו („אני לדודי (ואח"כ) ודודי לי“ (שמודגשת בעיקר בבעלי תשובה), ובחודש ניסן העבודה היא (בעיקר) מצד הגילוי מלמעלה („דודי לי (ואח"כ) ואני לו“), אבל בנוגע לעבודה עצמה – מודגשת נבועת הדילוג שבעבודת הבעלי תשובה* בחודש ניסן דוקא, שענינו הנהגה נסית שלמעלה מהטבע (משא"כ חודש תשרי שענינו הנהגה טבעית), אלא שהדילוג

(* עוד ענין בהשיכות דיוהכ"פ לפסח – ראה לקוטי לוי"צ בראשית ע' צדח. תורת מנחם תפארת לוי"צ בראשית אות לט.

(* ובפרטיות יותר: הן הדילוג שבתשובה כפשוטה – כביצי"מ כפשוטו, שכיון שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה, הוצרכו לדלג ולברוח מהרט, כמו בעל תשובה שצ"ח וזירות יתירה; והן הדילוג שבתשובה ד"הרוח תשוב אל האלקים" – כביצי"מ

(45) הבבא להלן ראה בארוכה סה"ש תנש"א ח"א ע' 398 (לעיל ע' 20) ואילך.

(46) תניא רפ"ב.

(47) ראה בארוכה לקו"ת דרושים לר"ה סב, ג (וראה גם תו"א משפטים עז, רע"ב). ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך יעקב סמ"ד (ע' א"ק א) ואילך. וש"נ.

(48) ראה חז"א קעד, א: כמה דקב"ה לזימנין אתקרי הוי' ולזימנין אתקרי אלקים, ה"נ לזימנין אתקרי ישראל ולזימנין אתקרי יעקב. וראה לקו"ת שם. ס' הליקוטים שם ע' א"ק ואילך. וש"נ.

(49) האזינו לב, ט.

(50) ע"ה שער ג (שער סדר אצי' למהרח"ו) פ"ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו.

(51) הגהות הצ"צ לתו"א ר"פ ויצא – אוה"ת שם קצב, א (בשוה"ג) (ב).

(52) תו"א שם (כא, א). ובכ"מ.

(53) שם וישב כט, א.

(54) תולדות כה, כו.

(55) ראה אגה"ת פ"ד (צג, סע"ב ואילך).

(56) ראה שעה"ה פ"ו (פא, רע"א).

[ולהעיר, שהמעלה ד, שמיני" מודגשת גם בחג הפסח (נוסף לכך שבשנייה מודגש הדילוג למעלה מהעולם) - ששמיני של פסח (בחול"ט)¹⁸] שייך במיוחד (יותר משאר ימי הפסח) להגאולה העתידה לבוא ע"י משיח צדקנו, שלכן מפטירין בנבואת הגאולה, ויצא חוטר מגזע ישי וגו'¹⁹, ואוכלים, סעודת משיח, כידוע ומפורסם המנהג המקובל מהבעש"ט²⁰].

ו, שמיני" הוא גם מלשון שומן²¹, ש"מפנעפנע בכולו" (כהפס"ד בשו"ע²²) - שבוה מרומז שהעילוי ד, שמיני" שלמעלה מהעולם הוא גם באופן של שומן

18) ובארץ ישראל נמשך ומתגלה העילוי ד, שמיני של פסח"ב, שבועי של פסח"א - שלכן אוכלים סעודת משיח (ענין הגאולה, שמיני" שבועי של פסח"א).

19) ישע"י, א ואילך (וראה סה"ש תרצ"ו ע' 140 - הקשור לסעודת משיח).

20) היום יום" כב ניסן, ספר השיחות: תרצ"ו שם; תרצ"ז ע' 277; קיץ ה'ש"ת ע' 75; 80; תש"ב ע' 109 ואילך; תש"ג ע' 118.

21) ראה (בנוגע, שמיני" עצרת) לקו"א להה"מ ס"ח, סע"ב. אור תורה להה"מ צה, ב. אה"ת שמע"צ ע' איתתיו. סה"מ תרצ"ו ע' 41. וש"נ.

22) יו"ד סק"ה ס"ה.

ויש לומר ע"ד הרמז שדין זה שנאמר בהלקי יו"ד השו"ע, מפעפע בכולו", בכל ד' חלקי השו"ע, היינו, שעבודת האדם בכל פרטי הענינים

שמפעפע בכולו, היינו, שנמשך וחודר בגדרי העולם²³.

ומעלה יתירה בקביעות שנה זו שקורין „ויהי ביום השמיני" שמונה פעמים²⁴, שאז ניתוסף הדגשה יתירה בב' הענינים ד, שמיני" - הן במעלת דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, כיון שהענין ד, שמיני" חוזר ונכפל בעילוי אחר עילוי שמונה פעמים, והן בהמשכה והגילוי בגדרי העולם („שמן" ש, מפעפע בכולו"), כיון

שבכל ד' חלקי השו"ע חזרה בענין ה, שמן" (שמיני") שבתורה, פנימיות התורה.

[ובפרטיות יותר - שנוסף על המשכת ופעולת ה, שמן" (דעה את ה" - יורה דעה" ב, אורח חיים" דב"ז, ישנו הענין ד, אבן העזר", שהקב"ה עוה"ו" ונותן לו כח וחוק ד, אבן" לפעול המשכת ופעולת השמן גם בדיני ממונות שבחושן משפט, עניני העולם].

וע"י שלימות העבודה בהמשכת וגילוי השמן בכל ד' חלקי השו"ע בכל פרטי הענינים שבעבודת האדם (גם בעניני העולם, דיני ממונות שבחושן משפט), נעשית גם ההמשכה והגילוי בהעולם עצמו, בכל ארבע כנפות הארץ, ועי"ז נעשית הגאולה דכל בני - שבאים מכל ארבע כנפות הארץ לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש ולבית המקדש השלישי, ורואים את „חושן המשפט" שבין שמונת בגדי כהן גדול.

23) ויש לומר, שגילוי המשכת בחי' „שמיני" בגדרי העולם מודגש גם בהקריאה בתורה* במנחת שבת בפרשת שמיני.

24) במנחת שבת הגדול, בשני וחמישי בשבוע שלפני חג הפסח, במנחת שבת דיום ראשון דחג הפסח, ובמנחת שבת דאחרון של פסח, ובשני וחמישי שלאחרי הפסח, ובשבת פרשת שמיני.

*) ויש לומר, שהגמ"ד קשור עם ענין הנישואין (שפרטי הדינים שבו נתבאר בחלק אה"ע) - עזר כגד"ז - שרומז על שלימות היחוד דבני" עם הקב"ה (איש ואשה).

* שני"ז נעשית המשכת הענין שאוהותיו קורין בתורה - כאדם הקורא לחבירו שיבוא אליו וכבן קטן הקורא לאביו לבוא אליו כו" (תניא ספ"ט).

טהרת הקודש²⁷).

ו. דוגמא לזה - מצינו בענין השבת²⁸:

עה"פ „מזמור שיר ליום השבת"²⁹ (בהמשך הי"א מזמורים שאמר משה) אומרים חז"ל³⁰, „עיסקא דשבתא כפול". ומבואר בכ"מ³¹ שהכפל (דעיסקא דשבתא) הוא כנגד שתי הדרגות דמעלי שבתא ויומא דשבתא, מנוחה בערך היגיעה ומנוחה בעצם, ע"ד החילוק בין שם אלקים (אלקות בערך הבריאה), ושם הוי' (אלקות שלמעלה מהבריאה).

ועפ"ז י"ל שזהו הכפל בסיום המזמור: ביום השבת, כאשר ישנו ה, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", נעשית שלימות כפולה [בדוגמת השלימות שנפעלת ע"י „תפלה למשה", הקשורה עם שבת]: „ומעשה ידינו כוננה עלינו" - השלימות דמנוחה בעצם, ו„ומעשה ידינו כוננהו" - גם השלימות דמנוחה בערך היגיעה בימי החול (ויכולו השמים והארץ וכל צבאם³²) [נוסף ע"ז ששבת מיני" מתברכין כולו יומי³³] גם על העבודה בימי החול שלאחרי הן]. ובכללות יותר: כוננהו ב, מעשה ידינו" דימי החול, „ומעשה ידינו כוננה עלינו" ביום השבת, כאשר „כל מלאכתך עשוי"³⁴.

57) חגיגה יט, ב. וש"נ. וראה תו"א לך יג, א. סידור שער המילה קמה, ד ואילך. סה"מ צ"צ להצ"צ מצות מילה פ"ה (דרמ"צ ה, א). ועוד.
58) ראה סה"ש תנש"א ח"א ע' 402 (לעיל ע' 23).

59) תהלים צב, א.
60) מדרש תהלים עה"פ. יל"ש עה"פ (בשלח טז, כט) ראו כי ה' נתן לכם את השבת (רמז רסא).
61) ראה שיחה שבהערה 58. וש"נ.
62) בראשית ב, א.
63) זח"ב סג, ב. פת, א.
64) מכילתא (הובא בפרש"י) יתרו כ, ט. ושוש"ע או"ח שש"ו ס"ה. שו"ע אדה"ז שם סכ"א.

ז. ולהוסיף, שזה מרומז גם בהכפל ד, מזמור שיר (ליום השבת), „מזמור כפול"³⁵:

החילוק בין „מזמור" ו„שיר" הוא, דמזמור הוא בכלי ושיר הוא בפה³⁶. ובעבודה רוחנית: שיר בפה מורה על הדרגא של אור (המשפיע), ומזמור בכלי - הוא הכלי (המקבל). וע"ד החילוק בין אור הנשמה (משם הוי', „משה") וכלי הגוף (משם אלקים, „איש האלקים"³⁷).

ואע"פ שגם הכלי וגוף הוא „איש האלקים", שהוא שם קדוש³⁸ של הקב"ה³⁹ - מ"מ ה"ז (כמגן) בהעלם, כיון שהכוונה היא שיהודי יגלה זאת ע"י עבודתו („מעשה ידינו", לא נהמא דכסופא⁴⁰ ח"ו) דגילוי אור הנשמה בהגוף⁴¹, שהנשמה שלו תפעל ותעבד את הגוף, עד שתגלה שהגוף הוא כלי לאור הנשמה, „חלק אלוהים ממעל ממש", משם הוי', וגם לגלות את המעלה שבגוף (משם אלקים) עצמו.

ועי"ז - ישנו גם הכח להעבודה לפעול בעולם (שנברא בשם אלקים),

65) לקו"ת ברכה צה, ג-ד. סידור (עם דא"ח) שער ההנוכה רעז, ג.

66) ראה ער"ז במקומות שבהערה הקודמת. וראה גם שיחת שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט ס"ט (ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 394).

67) שבועות לה, סע"א. ירושלמי מגילה פ"א ה"ט. ועוד. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

68) ראה זח"ג ע, ב: גופא דילהון קדישא. וראה תניא פמ"ט (סט, סע"ב ואילך). ס' השיחות תורת שלום ע' 120.

69) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד.

70) להעיר, שסיום וחותם כל ספר תהלים (ד, ההכל הולך אחר החיתום" - ברכות יב, א) הוא „כל הנשמה תהלה ליה הללו" (וראה שם מת, א: איזה דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף כו', ועוד).

ולגלות שהעולם הוא כלי לאלקות, עי"ז שהוא עושה מכל עניני העולם כלי למילוי שליחותו בעולם בקיום התומצ"ז, גילוי השכינה, במעשה ידיים באופן של קביעות ונצחיות, עד שנעשה דירה לו (לו לעצמותו) יתברך בתחונתו⁷², בתחנות שאין תחנות למטה ממנו⁷³.

והכח לזה בא, כאמור לעיל, מ"תפלה למשה איש האלקים", משה רבינו, וממשה שבכל א' מישראל, שיש בו שני הענינים של "משה" ו"איש האלקים", והוא מברך וממשיך כחות (באופן של קליטה בפנימיות כנ"ל) בעבודה ד"מעשה ידינו" בשני הענינים – בגילוי אור הנשמה אור הקדושה, ובעבודה עם כלי הגוף ובירור עניני העולם, ששניהם יהיו "כוננהו", מחוזק באופן יסודי – הגילוי ד"סוד היסודות ועמוד החכמות"⁷⁴ ר"ת הוי"75 (שלמעלה משם אלקים) במציאות העולם, שיודעים ורואים ש"כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו", והוי"75 אלקים אמת", "הוא לבדו האמת כו" [ע"ד ואמת⁷⁶ הוי' לעולם"], "המצוי הזה הוא

71 המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

72 ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקתי ג. במדבר פ"ג, ו.

73 תניא פל"ו.

74 רמב"ם ריש ה' יסוה"ת.

75 כידוע דברי ר' דוד הנגיד (נכדו של הרמב"ם) ש"משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם מתחיל בשם המפורש" (סדר הדורות ד"א תתקנז. שם הגדולים להחיד"א מע' רמב"ם. וראה גם "פירוש" לריש ה' יסוה"ת). – וראה בארוכה הדרן על הרמב"ם תשלי"ה סי"ז ואילך. תשמ"ח ס"ב ואילך (ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 207 ואילך).

*75 רימ"י י.

76 תהלים קיז, ב.

אלקי העולם אדון כל הארץ⁷⁶, עד באופן ד"מלאה" הארץ דיעה את הוי' כמים לים מכסים⁷⁸.

ח. הענין הנ"ל ד"תפלה למשה" נמצא יותר בהדגשה ובגילוי בדורנו זה כשישנו הכח של התפלות והברכות והעבודה דרבותינו ושיאינו, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא⁷⁹, עד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אתפשטותא דמשה שבדורנו,

ובפרט שעומדים לאחרי ארבעים שנה מהסתלקות-הילולא שלו (בשנת תש"י), כאשר "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸⁰, קאי איניש אדעתא דרבי⁸¹,

שהוא נותן את הכח לבחי' משה בכאו"א מישראל בדורנו – ובפרט ע"י הגילוי דפנימיות התורה – לגלות שהוא "משה איש האלקים", וש"יהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", גילוי בחי' נועם (פנימיות עתיק), ע"י לימוד התורה, ובפרט פנימיות התורה, והעבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעניות חוצה, באופן שזה פועל "כוננהו" ב"מעשה ידינו", ככל הדרגות שבוה,

החל מהעבודה עם עצמו – עי"ז שכאו"א מישראל מגלה (בכח דנשיא דורנו) שהוא שלוחו של הקב"ה, ושלוחו של אדם (העליון⁸²) כמותו⁸³ ("משה איש

*76 רמב"ם שם ה"ד"ה.

77 ישע"י יא, ט.

78 סיום והותם ספר הרמב"ם.

79 נסמן לעיל הערה 30.

80 תבוא כט, ג.

81 ע"ז ה, ריש ע"ב.

82 ראה לקו"ת ויקרא א, ג.

83 משנה ברכות לד, ב. קידושין מא, ב.

ויש לומר, שתוכן הברכה שנמשכת מ"שבת הגדול" לחג הפסח⁸⁴ בכל שנה, הוא, שגם הדרגא שלמעלה מהעולם (פסח) תומשך ותתגלה בגדרי העולם, ע"ד ובדוגמת ה"נס גדול" ד"שבת הגדול"; וענין זה הוא בהדגשה יתירה בפסח שחל בשבת – שהברכה שמקבל חג הפסח מ"שבת הגדול" ניכרת בגלוי בהקביעות דחג הפסח ביום השבת, שבו מודגש החיבור דהדרגא שלמעלה מהעולם עם העולם.

ד. פרשת שמיני:

"שמיני" – מורה על דרגא שלמעלה מהעולם, כי, מציאות העולם (גם השלימות העולם) קשורה עם מספר שבע, שבעת ימי בראשית שהם שבעת ימי ההיקף, ומספר שמיני קשור עם דרגא שלמעלה מהעולם⁸⁵, ורומז על עניני הגאולה⁸⁶ – גאולה מהמדידה והגבלה דגדרי העולם.

ומבאר שם (ע' 47) שנס כזה דוקא נקרא "נס גדול", ע"ד מ"ש "גדול ה' ומחולל מאד בעיר אלקינו", ודרשו חז"ל "אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו", היינו, שהגדלות האמיתית ניכרת בשינוי והפיכת הטבע גופא (וראה סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 359 ואילך).

15 שנקרא שבת סתם (כנ"ל הערה 11), ומתברך מ"שבת הגדול". – ולהעיר, שא' הטעמים שנקרא "שבת הגדול" הוא "להודיע . . כי יש יום אחריו סמוך ונראה שנקרא שבת ואינו גדול כמוהו, והוא יום טוב של פסח שנקרא גם כן שבת" (ספר אורים גדולים (אומיר תקי"ח) למוז' כד – הובא בשו"ת שמן המור (ליוורנו תקנ"ג) חו"ד סט"ו). וראה גם סה"ש תשמ"ח שם (ע' 361). 16 ראה כלי יקר ריש פרשתנו (שמיני). שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. הובאו ונתבארו בד"ה ויהי ביום השמיני בסה"מ תרע"ה ע' רסט ואילך. תש"ד ע' 191 ואילך. תשי"ח ע' 167 ואילך. ועוד.

17 כמאדו"ל (ערכין יג, ב) "כינור . . של ימות המשח שמונה" (וראה ד"ה ויהי ביום השמיני שבהערה הקודמת. לקו"ת תזריע כא, ד. ועוד).

העולם, באופן של דילוג (פסח ע"ש הדילוג והפסיחה⁸⁷) למעלה מגדרי העולם.

ובקביעות שנה זו שחג הפסח חל בשבת מתחברים ב' המעלות (פסח ושבת) גם יחד⁸⁸ – שהדרגא שלמעלה מהעולם (פסח) נמשכת וחודרת גם בגדרי העולם (שבת). ובסגנון אחר: לא זו בלבד שישראל נגאלים ויוצאים ממצרים, היינו, שמתעלים לדרגא שלמעלה מהעולם, אלא יתירה מזה, שמעלים את העולם עצמו לדרגא שלמעלה מגדרי העולם.

ג. שבת (שבו חל פסח) שמתברך מ"שבת הגדול":

ענינו של "שבת הגדול" ("גדלות" בענין ה"שבת") – שנוסף על שלימות העולם (ענינו של שבת) נמשכת ונעשית בו "גדלות" שלמעלה מהעולם, היינו, שהעולם עצמו מתעלה לדרגא שלמעלה מהעולם, כמודגש בה"נס גדול" ד"למכה מצרים בבכוריהם"⁸⁹ (שעש"ז נקרא "שבת הגדול"⁹⁰), שהנס אינו באופן של שידוד הטבע (למעלה מהטבע), אלא באופן שחודר בטבע גופא לשנותו ולהפכו ("למכה מצרים בבכוריהם")⁹¹.

10 ראה פרש"י בא יב, יא, שם, יג. ועוד. וראה לקו"ת צו יג, ד ואילך. ועוד.

11 ויש לומר, שמעין זה ישנו גם בכל חג הפסח – שנקרא בכתוב (גם) בשם שבת, כמ"ש (אמור כג, טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת", שפירושו ממחרת חג הפסח (מנחות סב, ב ואילך. תו"כ ופרש"י עה"פ). ומודגש בגלוי כשהג הפסח חל בשבת, שאז התחלת הספירה היא גם "ממחרת השבת" כפשוטו, ביום ראשון בשבוע, "תמימות כששת ימי בראשית" (ראה קה"ר פ"א, ג ובפ"י מ"כ. וראה לקו"ש ח"ב ע' 96 ואילך).

12 תהלים קלו, י. וראה מדרש תהלים, פרש"י ומצו"ד עה"פ.

13 תוס' שבת פז, ב (ד"ה ואותו). שו"ע אדה"ח או"ח ר"ס תל.

14 ראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 44 ואילך. –

ט. בכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בשנה זו, ה'תשנ"א, ר"ת ה' תהא שנת נפלאות אראנו:

השרש דהנהגה נסית בא משם הוי', שלמעלה מהנהגה טבעית שבאה משם אלקים (בגימטריא הטבע)⁸⁹.

הסדר הרגיל בעולם הוא ההנהגה הטבעית. אך ישנם זמנים שהקב"ה עושה נסים, מלשון „ארים” נסיו⁹⁰ „כמו הנס על ההרים”⁹², שמעלה ומגלה אלקות שלמעלה מהבריאה, ומעלה ומגלה גם את הפנימיות דהנהגה טבעית (שזה בא מהקב"ה, שם אלקים)⁹³.

כפי שהי' בשנה שעברה, ה'תשנ"ג, ר"ת ה' תהא שנת נסים – כמדובר כמ"פ⁹⁴, ע"ד הנסים שראו אז.

אח"כ ישנו חידוש נעלה יותר – „אראנו נפלאות”, כמ"ש בנוגע לגאולה האמיתית והשלימה, ש"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות”⁹⁵, נפלאות אפילו

האלקים), שזה נפעל עי"ז שיהודי – כשלוחו של הקב"ה – מנצל את כחותיו לעבודת ה', כך שהכחות הם רק ככלי, „שליח”, כדי למלאות שליחותו ורצונו של הקב"ה, בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה [כולל ובמיוחד הלכות שבתורה (בחי' הוי"ט⁸⁴ שבתורה)⁸⁵, כמו ספר הרמב"ם⁸⁶ וכיו"ב], וקיום המצוות בהידור,

וכך הוא פועל גם בעולם, שכל עניני העולם נעשים כלי למילוי שליחותו של הקב"ה;

ועי"ז שהשליח עושה את עבודתו בשלימות בצירוף עשר כחותיו – ה"ז נעשה משיח⁸⁷ (בגימטריא שליח בצירוף עשר⁸⁸), עד לגילוי של משיח בפועל, כשתהי' שלימות הגילוי, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו"ל.

(84) כלשון חז"ל „הוי' עמו שהלכה כמותו” (ש"א טז, יח, סנהדרין צג, ב). וראה בארוכה אזה"ת יתרו ע' תתצ ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רפ ואילך. ע' רצ ואילך. המשך תרס"ו ע' תכט ואילך. לקו"ש חט"ו ע' 233 ואילך.

(85) ו"אין כל הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות” (ויק"ר ריש פ"ז, ג. וראה תו"א שמות מט, ג. תו"ח שם (יח, א"ב). וראה תשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד) ס"ד ס"ה), והרי פסקי דינים הלכה למעשה הם בכלל המשנה – הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. וראה לקו"ת דברים ב, סע"ב ואילך.

(86) חיבור „הלכות הלכות” (כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו לספרו).

(87) ובהדגשה יתירה בתינוקות של בית רבן, עליהם נאמר „אל תגעו במושיחי” (דה"א טז, כב, שבת קיט, ב).

(88) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט (קה"ת, י"א ניסן, תנש"א ע' 358 ואילך. ועוד.

(* אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' רמב ואילך. המו"ל.

שיחת יום ועש"ק ערב פסח ה'תשנ"א

– לאחרי תפלת מנחה –

בנוגע לערב פסח, שמלבד היותו ערב (יו"ט, ובימים טובים גופא „ראשון לרגלים”⁸⁹) פסח, ניתוסף בו בשנה זו שהוא גם ערב שבת, וערב שבת שמתברך משבת הגדול⁹⁰, ובפרשת שמיני, כדלקמן.

ב. פסח שחל בשבת:

שבת (יום השביעי לבריאת העולם) – קשור ומורה על שלימות העולם, כמארז"ל⁹¹, „מה ה' העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה”, היינו, שלאחרי גמר בריאת העולם בששת ימי בראשית ה' העולם חסר מנוחה, ובשבת נשלם (החסרון שבעולם – שלימות) העולם.

ופסח (שבו נגאלו ממצרים) – קשור ומורה על דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, כי, גם שלימות העולם היא עדיין בבחינת „מצרים” מלשון מיצר וגבול⁹², והשלימות האמיתית היא בהגאולה מהמיצר וגבול (שלימות

(5) ר"ה ד, א.

(6) להעיר שהתגלות הברכה מיום השבת על (כל ימי השבוע ו)יום השבת שלאחריו – שמודגשת בענין ה„מך” (ראה זהר שם) – היא בערב שבת שבו ירד המן גם בשביל יום השבת, כמ"ש „ויברך אלקים את יום השביעי”, „ברכו במן, שכל ימות השבוע ירד להם עומר לגלגלת, ובששי להם משנה” (פרש"י עה"פ).

(7) להעיר מהשייכות דפרשת השבוע לערב שבת – שעיקר הומון דקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום הוא בערב שבת (שעי' אדה"ז א"ח סרפ"ה ס"ו), ומזה מובן שגם בערב שבת שחל בו פסח (שאין בו קריאת שמות דפ' שמיני) מודגשת השייכות לפרשת שמיני.

(8) פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י מגילה ט, א (ד"ה ויכל). וראה ב"ר פ"י, ט ובמנות כהונה שם (ד"ה שאנן) בשם „חז"ל”.

(9) ראה תו"א בשלח סד, א. יתרו עא, ד. ובכ"מ.

א. המעלה המיוחדת דחג הפסח בקביעות שנה זו (בהוספה על קביעות חג הפסח בט"ו בניסן) – שחל ביום השבת.

וב(הקביעות דפסח ביום השבת גופא נוסף עילוי מיוחד מצד הברכה ד„שבת הגדול” שלפניו – כידועי' שמיום השבת „מתברכין כולהו יומין”, כל ששת ימי השבוע עד ליום השבת, ועד בכלל, שגם יום השבת מתברך מהשבת שלפניו, ועוד יותר מבשאר ימי השבוע, בגלל הצד השווה ששניהם ימי השבת. ואם בכל שבת נמשכת ברכה לשבת שלאחרי, ב„שבת הגדול” בודאי נמשכת ברכה גדולה לשבת שלאחרי שבו חל חג הפסח.

ועילוי נוסף בקביעות שנה זו – שחג הפסח הוא בפרשת שמיני⁹³.

ויש לבאר התוכן וגם הקשר והשייכות דהמעלות בחג הפסח בשנה זו (קביעותו ביום השבת, הברכה המיוחדת משבת הגדול, ופרשת שמיני), כולל ובמיוחד

(1) ובפרטיות יותר – הן יום ראשון דפסח והן יום אחרון של פסח*, היינו, שההתחלה והסיום** דחג הפסח (שכוללים כל הימים שביניהם) ביום השבת.

(2) זהר ח"ב טג, ב. פח, א.

(3) כלומר, נוסף על הברכה שיש ביום השבת עצמו, כמ"ש (בראשית ב, ג), „ויברך אלקים את יום השביעי”, נמשכת בו תוספת ברכה מהשבת שלפניו.

(4) ושייך גם (ובמיוחד) ליום השבת (שבו חל חג הפסח) – שנוסף על לימוד שיעורי הת"ת בפרשת שמיני, ישנה הקריאה בתורה במנחת שבת בפרשת שמיני.

(* בחז"ל, ובאה"ק – שביעי של פסח בערב שבת.

(**) ובאה"ק – אסרו חג.

(89) ראה סידור (עם דא"ח) מד, סע"ב. פירוש המלות פקל"ט. המשך תרס"ו ע' קסג. סה"מ תרע"ח ע' פט. ובכ"מ. סה"מ מלוקט ח"ה ע' צד"ה. (90) ישעי' מט, כב.

(91) פרש"י יתרו כ, יח. וראה סידור ופיה"מ שם. תרע"ח שם. הנסמן במכתב כ"ה אדר שנה זו הערה ד"ה „נס” – אויפגעהויבן (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 886).

(92) סהמ"צ להצ"צ עג, א (ע"פ לשון הכתוב ישעי' ל, יח). וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 371. וש"נ.

(93) להעיר מאזה"ת בשלח ע' תרסה: משה נק' איש האלקים שהוא איש ומושל על שם אלקים. . ע"כ עושה ניסן של ישראל כי שם אלקים גימט' הטבע והנס שהוא למעלה מהטבע זהו ע"י שנקרא איש האלקים.

(94) ראה שיחות: ש"פ תולדות, ד' כסלו (סה"ש תש"ג ח"א ע' 159-60); ז כסלו; יו"ד כסלו; כ"ב אלול (שם ע' 691) – תש"ג. סה"ש תנש"א ח"א ע' 72-4. ועוד.

(95) מיכה ז, טו.

בערך לנסים דיציאת מצרים⁹⁶, ז.א. שנעשית עלי' אפילו בענין ד'ארים נסי'. ונוסף לזה – ה"ז באופן ד'אראנו נפלאות": הנפלאות הן בגלוי באופן שיכולים לראותם בעיני בשר. ויתירה מזו – „אראנו“, הקב"ה עצמו מראה את הנפלאות, מובן א"כ שזה למעלה מכל מדידה והגבלה, וגם – שהכל מתגלה, נראית האמת והפנימיות דהנהגה טבעית⁹⁷, והגילוי הכללי דהנהגה נסית, עד – גם הגילוי ממה שלגמרי „נפלא“⁹⁸.

עפ"ז מובן, שבעמדנו ב, שנת נפלאות אראנו – מודגשת ביותר הברכה דהקב"ה (שנמשכת ע"י „תפלה למשה איש האלקים“) בכל הענינים, ויהי נועם ה"א עלינו – שנעשה „ומעשה ידינו כוננהו“ הן בהנהגה הטבעית (אלקים), שבעניני „חול“⁹⁹ וטבע שלו נעשה „כוננהו“ (עד באופן של נפלאות), ויתירה מזו – „ומעשה ידינו כוננה

96 אודת"ת ב"ך עה"פ סק"ז (ע' תפח), מוח"א בהשמטות סכ"ה (רסא, ב). וראה הנסמן במכתב ה' ניסן שנה זו (סה"ש תשנ"א ח"ב ע' 889) הערה ד"ה ווי דער באוואוסטער פירוש.

97 שהרי גם לע"ל תהי' הנהגה טבעית והנהגה נסית* (וגם בתקופה הב' כשהי' שינוי במעשה בראשית (ראה לקו"ש חכ"ז ע' 198. ועוד), לא יתבטלו כל חוקי הטבע לגמרי, כפשוטו), ויהי' אז גם החילוק בין ימי החול ויום השבת* (ביום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים גופא), וכמ"ש (ישעי' סו, כג) והי' גוי מדי שבת בשבתו גוי, וכיו"ב – ובכל א' מהם יהי' הגילוי ד'כוננהו" ע"י הקב"ה עצמו באופן של „נפלאות“.

98 ראה גם מכתב הנ"ל.

99 ראה הערה 97.

* שטרשם הוא ומשם הוי' ומשם אלקים, ולעיל יהי' גם הגילוי דמש אלקים (ועד שהוי' דעכשוו יהי' אלקים לעיל, והי' הוי' ל' לאלקים (ויצא כז, כא), ויהי' גילוי שם הוי' ועלה יותנ – תוי"א ואודת"ת ר"פ ויצא. ועוד).

כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה אל הרב (הרה"ג וכו' הרי"י שי' פיקרסקי) ואמר: ומסתמא תמצאו היתר שיוכלו להקריב קרבן פסח גם ללא ביקור ד' ימים¹⁰⁰.

ואח"כ פנה להערב קבלן (ר"מ שי' הכהן ריבקין), ואמר: ותתכוננו לברך הברכה המושלשת, ברכת כהנים, בבית המקדש השלישי, בחג הפסח זה.

וסיים: תודה רבה, וחג הפסח כשר ושמח.

100 ראה פסחים צו, א ובפרש"י (שגם פסח דורות צריך ביקור ד' ימים). – וראה פרטי הדעות והשקו"ט בזה בתורה שלימה עה"פ בא יב, ו (אות קמג), ובמילואים אות יב. אנציק' תלמודית ערך ביקור מומים ע' קסג (וראה שו"ת תורת חסד סכ"ג, שדין ביקור ד' ימים הוא רק למצוה (לכתחילה), אבל גם אם נשחט בלא ביקור ונמצא תמים כשר).

לחג הפסח שיש בו שלשה דברים עיקריים, פסח מצה ומרור¹⁰¹ – שנעשה התוקף ד'חוקה" בכל הענינים האמורים.

ויה"ר והוא העיקר – שמהדיבור בכל זה (ששייך לפסח, כדאיתא בכתבי האריז"ל¹⁰² ש"פסח" הוא „פה סח“) יומשך ויבוא המעשה בפועל תיכף ומיד, כולל ובמיוחד בנוגע להקרבת קרבן פסח מחר, בערב פסח, שלא יהי' צורך באמירת „סדר קרבן פסח“ בדיבור (כמ"ש¹⁰³ „ונשלמה פרים שפתינו“), כיון שיקריבו קרבן פסח במעשה בפועל בבית המקדש השלישי.

101 ד' כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו לא יצא ידי חובתו" (הגדה של פסח פיסקא „רבן גמליאל הי' אומר“ – ממשנה פסחים קטז, א"ב).

102 פעה"ש שער חג המצות פ"ז, ובכ"מ.

103 הושע יד, ג. סידור אדה"ז לפני „סדר קרבן פסח“.

עלינו" אפילו בהנהגה נסית (הוי'), שאפילו בהנהגה ה„שבתית“ ולמעלה מדרך הטבע שלו מראה הקב"ה נסים גלויים – וכפי שכבר התחיל להראות, וממשיך להראות ביתר שאת וביתר עזו, לכל אחד ואחת, גם בחייו הפרטיים, ומעלה את בני"ו (ו„מעשה ידינו“) למעלה ממעמדם ומצבם אפילו כשהיו בשנת נסים (שגם אז היו נעלים), ובאופן ד'„נפלאות) אראנו“, שרואים זאת בגלוי, מראה באצבעו ואומר זה¹⁰⁰.

ולהוסיף: סדר האותיות דמספר השנה הוא (תשנ"א, קודם נפלאות ואח"כ אראנו. אבל בני"ו (גם) שינו והוסיפו את הסדר, שיאמרו „אראנו נפלאות“ (כלשון הכתוב). ויש לומר החילוק בזה: ב„נפלאות אראנו“ עיקר ההדגשה היא על הנפלאות, והנפלאות – „אראנו“, רואים אותם באופן של ראי'.

וב„אראנו נפלאות“ עיקר ההדגשה היא על ה„אראנו“, שהקב"ה עצמו מראה באופן דראי' – את האמת והפנימיות של כל דבר, וכשהו באופן ד'„אראנו“ (ע"י הקב"ה עצמו) רואים (בדרך ממילא) שהכל זה – „נפלאות“ (הן ההנהגה הטבעית, והן ההנהגה הנסית, הן המאורעות שבעבר והן הנפלאות שיהיו בעתיד).

עד שזה נעשה „אראנו“ – הגילוי והראי' בהקב"ה עצמו, כביכול – „והיו עיניך רואות את מוריך“¹⁰¹, ראי' בעיני בשר, עד שזה חודר גם את ההנהגה הטבעית והגשמיות של יהודי¹⁰², וכאשר

100 ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג.

פרש"י בשלח טו, ב (ד"ה זה א"ל).

101 ישעי' ל, כ.

102 וכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה, „כדכתיב (ואתחנן ד, לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, הראת ממש בראי' חושית כו" (תניא פל"ו – מו, א). ועד

רשימת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א אור ל"ד ניסן ה'תשנ"א - לאחרי מכירת חמץ -

חג הפסח כשר ושמח, ולהמשיכו על כל השנה כולה,

כולל ובמיוחד - המשכת כל עניני ברכה באופן תמידי, כמו ברכת טל - שמתחילים לומר ביום ראשון דפסח - ש"לא מיעצר", כך יהיו כל הברכות וההמשכות בטוב הנראה והנגלה לכלל ישראל באופן ש"לא מיעצר",

ועד להברכה הכי עיקרית - גאולה האמיתית והשלימה, גאולה שאין אחרי גלות (לא מיעצר).

ובפשטות - שתיכף ומיד שומעים קול השופר דמשיח, ולפניו קולו של אליהו

(1) להעיר מהפגם הידוע שרבינו הזקן לא הכניס בסידורו (בסוף ההגדה) "חסל סידור פסח", כיון שהפסח אינו מסתיים אלא נמשך תמיד, בכל השנה (סה"ש תש"ג ע' 75).

(2) בתפלת מוסף - ולהעיר, שמעיקר הדין היו צריכים להתחיל בליה הראשון (בתפלת ערבית), "אלא לפי שבתפלת ערבית אין כל העם בבית הכנסת", לכן קבעו להתחיל ביום, כדי שיהי' בפירסום הכי גדול (ראה ט"ז או"ח סקי"ד סק"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"א).

(3) תענית ג, א. - וטעם הדבר, כיון שהמשכתו בדרך אתערותא דלעילא, דלא כגשם שהמשכתו בדרך אתערותא דלתתא (ראה תו"א בשלח סה, ג. לקו"ת האיניו עג, ב ואילך), ולכן שייך לחג הפסח (והודש ניסן) שענינו אתערול"ע (ראה לקו"ש ח"א ע' 234. ח"ב ע' 545).

(4) להעיר מהשייכות ד"טל" לגאולה העתידה - טל שעתיד להחיות בו את המתים (שבת פח, ב. ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב. תנחומא (באבער) תולדות יט).

(5) מכילתא בשלח טו, א (הובא בתוס' פסחים קטז, ב). פסיקתא רבתי ויל"ש שבהערה 8.

(6) ראה פרד"א ספלא. ירושלמי תענית פ"ב ה"ד. אותיות דר"ע אות ט'.

הנביא זכור לטוב, מבשר הגאולה, שאומר שהגאולה כבר באה, כדאיתא בילקוט שמעוני⁸ "בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

ובפרט בעמדנו בשנה מיוחדת שבראשיתיות שלה נרמו ענין הגאולה - "הי' תהא שנת אראנו נפלאות" (או "נפלאות אראנו") - שתיכף ומיד נעשה ה"אראנו נפלאות", "אראנו" דייקא, שרואים בעיני בשר ה"נפלאות" והגאולה האמיתית והשלימה (כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות¹⁰), ובאופן ד"הי' תהא", "בהווייתו יהא"¹¹, שמורה על התוקף והנצחיות.

ובכל זה נוסף גם המעלה דשנה זו בענין ה"חזקה"¹² - שהתחלת השנה (ר"ה) היתה באופן משולש, ג' ימים רצופים דיו"ט ושבת, וכן ימים ראשונים דחג הסוכות ושמוע"צ ושמח"ת באופן משולש, ג' פעמים משולש, ושייך במיוחד

(7) ראה פרש"י בחוקותי כו, מב. תיב"ע וארא ו, יח. יל"ש ר"פ פינחס. עירובין מג, ב. רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ב.

(8) ישעי' רמז צטז - מפסיקתא רבתי פל"ה.

(9) "ענוים" דייקא - מעלת הביטול, ששייך במיוחד לחג הפסח (זמן חרותנו) שנקרא בתושב"כ "חג המצות", כידוע ש"מצה" ענינה ביטול (ראה לקו"ת צו יג, ג. ובכ"מ).

(10) מיכה ז, טו. וראה אוה"ת נ"ך (ח"א) עה"פ (ע' תפח).

(11) ראה ברכות יג, א. מגילה ט, א. יז, ריש ע"ב. בכורות ד, ב.

(12) ראה גם מכתב י"א ניסן שזו. (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 893 ואילך).

ברכה - אור ליום ג', י"א ניסן ה'תשנ"א

כולל - "מעדני מלך" בעבודת ה', המשכת תענוג גם בסדר ושלמות העבודה דמלך ר"ת, "מוח לב כבד"¹⁰, מוח שליט על הלב¹¹, ואח"כ ה"ז נמשך בכבד (מקור הדם¹²), "הדם הוא הנפש"¹³), כך שישנו שלימות ציור ומצב האדם - שגם בזה נפעלת תוספת ברכה, מהמשכת התענוג ("מעדני מלך").

ומתגלה שכאו"א מישאל הוא בן מלך¹⁴ (עוד "מלך" עצמו¹⁵) - בנו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמ"ש¹⁶ "וכל בניך לימודי הוי", שזה קאי על כאו"א מישאל (שנכלל ב"בניך") - וכמבואר הענין ד"כל בניך גוי" בדרושי חתונה דכ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁷; ולהיותו "בן מלך" ה"ה מקבל "מעדני מלך" בשלימות, שלימות התענוג.

ויש להוסיף ולקשר זה עם המאמר הידוע של הבעש"ט¹⁸, שכאו"א מישאל יקר אצל הקב"ה כבן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנותם - דלכאורה, אינו מובן המשל ד"הורים זקנים לעת זקנותם" על הקב"ה, ובלשון חז"ל¹⁹: "מי איכא זיקנא קמי"?

ויש לומר, ע"פ הידוע ד"זקן" קשור

(110) ראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר לזח"ב קג, א. וש"נ.

(111) זח"ג רכז, סע"א. וראה תניא פ"ב (יז, רע"א). פ"ז (כג, א). פ"ל (לח, ב). פנ"א (עא, סע"א).

(112) ראה ע"ח שער המוחין (ש"כ) פ"ה. (113) פ' ראה יב, כג.

(114) "כל ישראל בני מלכים הם" - שבת סז, א.

(115) "אתקריאו ישראל מלכים" - תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב).

(116) ישעי' נד, יג.

(117) ד"ה וכל בניך לימודי ה' תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א טז, ב ואילך).

(118) כתר שם טוב הוספות ס' קלג. (119) יבמות טז, ב.

ישנו ה"אראנו" ב"ויהי גועם ה' אלקינו עלינו" (עד ב)הקב"ה עצמו, רואים שהכל (בין טבע, בין נס) הוא "נפלאות" ("כוננהו") של הקב"ה.

י. בשנת אראנו נפלאות גופא ה"ז מודגש עוד יותר בחודש ניסן, שמורה על "נסי נסים"¹⁰³, נסים אפילו בערך לנסים (ע"ד הנפלאות דלע"ל כנ"ל).

ובחודש ניסן עצמו - לאחרי שבת הגדול, "שנעשה בו נס גדול"¹⁰⁴ (גדלות בנס עצמו), וכבר אחרי עשירי בניסן (כשה"נס גדול" קרה בפועל, בשבת לפני פסח עשירי בניסן¹⁰⁵),

ונמצאים כבר באור ל"עשתי עשר יום"¹⁰⁶ בחודש ניסן, ה"נשיא לבני אשר"¹⁰⁶, שענינו הוא - "והוא יתן מעדני מלך"¹⁰⁷: כאו"א מישאל מתברך - עוד ברגעים האחרונים של הגלות - ב"מעדני מלך", ענין התענוג ("ויהי נועם"), ו"מעדני מלך"¹⁰⁸ דוקא - שלימות התענוג¹⁰⁹, הן בגשמיות והן ברוחניות,

שגילוי זה חדר בהגשמיית דב"י, כמ"ש (משפטים כד, יא) "ויהיו את האלקים ויאכלו וישתו", היינו, שהגילוי דמעשה המרכבה נמשך בפנימיותם, עד שנעשה דם ובשר כבשרם (ראה תניא פ"ה).

והענין דמתן תורה נמשך בכל יום, "נותן התורה" לשון הוה (של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. וש"נ), היינו שהגילוי אלקות דמ"ת ישנו בכל יום, הן בימי החול והן ביום השבת - ראה לעיל בפנים ובהערה 97.

(103) ראה ברכות נו, רע"א ובפרש"י וחדא"ג מהרש"א שם.

(104) תוד"ה ואתו - שבת פז, א בשם מדרש (ראה דעת זקנים מבעה"ת בא יב, ג). טור ושר"ע אדה"ז או"ח הל' פסח ר"ס תל.

(105) אלא שקבעו הנס ביום השבת - ראה נ"כ תוש"ע או"ח סת"ל. שו"ע אדה"ז שם ס"א.

(106) נשא ז, עב.

(107) ויחי מט, כ.

(108) ולהעיר ש"מלך" בגימטריא צ'.

(109) ראה סה"ש תשמ"ז - ברכת י"א ניסן ס"א.

עם (חכמה¹²⁰, עד עם) עתיק (יומין)¹²¹, כיון שעתיק הוא מלשון זקן (כמ"ש¹²² "ועתיק יומין יתיב גו"¹²³), פנימיות הכתר, עד עם פנימיות עתיק, עצמות התענוג (בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן)¹²⁴; וי"ל שהמשל הנ"ל (שיהודי הוא בן יחיד שנולד להורים זקנים כו') מרמז איך שיהודי קשור עם בחי' זקן (עתיק) שלמעלה, שהוא דבר אחד עם עצמות ומהות¹²⁵ – ישראל וקוב"ה כולא חד¹²⁶. ולכן גם נמשך אליו (לבן המלך) „מעדני מלך"¹²⁷ – עצמות התענוג (עתיק).

ובפרט עי"ן שבנ"י הוסיפו בלימוד התורה בכלל, כולל ובמיוחד – לימוד פנימיות התורה, שע"ז נעשה המשכת הגילוי ד, עצמות עתיק¹²⁸ בבנ"י.

ובטח ימשיכו להוסיף בלימוד התורה ובפרט פנימיות התורה – וגם בקיום המצות בהידור – באופן שלמעלה

120) כמאחז"ל (קידושין לב, ב), זקן זה שקנה חכמה".

121) ופנימיות אבא פנימיות עתיק (נסמן בקונטרס לימוד החסידות ע' 6) – ראה מקומות שבהערה 123. ד"ה ואברהם זקן תרנ"ד. ועוד.

122) דניאל ז, ט (וראה במפרשים שם).

123) ראה ד"ה ויעמוד העם תרנ"ח (ע' קצ ואילך). המשך תער"ב ח"ג ע' אישסה ואילך. וראה המשך תרס"ו ע' רלד"ה. ועוד. ובד"ה ויעמוד שם: זקנתי הוא בחי' עתיק, דעתיק הוא לי זקנה. וענין הזקנה למעלה הלא ארז"ל ומי איכא זקנה קמי' קוב"ה להיות שאינו בגדר זמן וממילא אינו שייך שם ענין הזקנה. אלא החוונה דזקנה מורה על הקדמות, והיינו דלהיות שבחי' עתיק כו'.

124) המשך תרס"ו שם.

125) ומרומו גם בהלשון „בן יחיד", בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן (ראה הערה 28).

126) ראה חז"ג עג, א.

127) ולהעיר גם שפנימיות עתיק הוא נולכות ד"ס (המשך תרס"ו שם).

128) כ"ה בהמשך תרס"ו שם.

ממדידה והגבלה, ובה גופא – מוסיפים יותר ויותר, „ילכו מחיל אל חיל"¹²⁹, שמבלי הבט על ההנהגה עד עתה באופן ד, „נס", ו, „ארים נס", מורם לגבי הנהגתו הנסית הרגילה שלפנ"ז, ה"ה עולה מעלה מעלה באופן ד, „נפלאות" שבתורה („גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"¹³⁰), עד „נפלאות אראנו", ויתירה מזו – „אראנו נפלאות", שישנו לימוד התורה באופן של ראי'¹³¹, עד ראי' באלקות, בנותן התורה (והיו עיניך רואות את מוריקי), וזה מביא את הגילוי ד, „נפלאות" בתורה.

ועי"ן מקבלים מדה כנגד מדה¹³² וכמה פעמים ככה מהקב"ה, ש, „אראנו נפלאות" כפשוטו – הקב"ה עצמו מראה לו, באופן דמראה באצבעו ואומר זה: הנה יש לך את הנסים והנפלאות שאני, הקב"ה, נתתי לך, כמו „הורים זקנים" שנותנים ל, „בן יחיד שנולד לעת זקנותם", מבחי' עתיקא קדישא,

עד שהקב"ה עצמו נמצא בהתגלות, ובמה הוא „עסוק" כביכול (או בלי כביכול) – עם „אראנו", להראות לכאו"א מישראל „נפלאות", שגם מה שקרה עמו עד עתה ה' זה „נפלאות", ועאכו"כ הנפלאות שבאים לאחר-מכן (אחרי ה, „אראנו"),

ועד – הנפלאות בגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן ד, „אראנו", ולאחמ"כ – באים „נפלאות" נעלים יותר וכו' עד אין סוף.

129) לשון הכתוב – תהלים פד, ה.

130) תהלים קיש, יח. וראה שער האמונה פ"ס.

131) ראה לקו"ת צו יז, ב; „וזהו פי' אראנו נפלאות, אראנו דייקא בבחי' ראי' ממש. . . שהשגתו (דהארז"ל) ה'י בבחי' ראי' כו'". וראה גם שער האמונה שם.

132) ראה סוטה ה, ב. ט, ב. וש"נ. תוספתא

סוטה רפ"ד. מדרש לקח טוב שמות ג, ו. ועוד.

ונפעל (בדוגמת (אבל בעלי' ובהוספה לגבי) כפי שהי' בעת השראת השכינה במשכן), וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם¹⁴¹ – גילוי אלקות באופן של ראי', עד שזה מוציא מהם רינה¹⁴², וגילוי כזה שגבוה יותר מפנימיות (עד ש, ויפלו על פניהם").

ויהי רצון, שיעוד במעשינו ועבודתינו האחרונים ברגעים האחרונים של הגלות תהי' השראת השכינה „במעשה ידיכם", כולל בשליחות לצדקה שיתנו עתה,

ומהכפל „תפלה למשה איש האלקים", ישנו הכח לפעול את הכפל ד, ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", במעשינו ועבודתנו עתה,

וישנו גם משה ואהרן עמהם – בחי' משה (ואהרן – מז' רועי ישראל¹⁴³), שבכל א' מישראל, אנשים נשים וטף,

ותיכף ומיד ממש – הקיצו ורננו¹⁴² שוכני עפר¹⁴⁴, ומשה ואהרן עמהם בפשטות, נשמות בגופים, יחד עם כל בני,

ותיכף ומיד ממש – „ומעשה ידינו כוננהו" ב, „מקדש אדני' כוננו ידיך".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מהנוכחים שיחיו שטר של דולר, לתתו (או חילופו) לצדקה].

141) פרשתנו שם, כד.

142) להעיר דרינה הוא בפה (וח"ג ה, ב. ושם – ביחס לשמחה שבלב) – ראה לעיל ס"ז*.

143) ז"ח בסופו (תיקונים קד, א). תו"א לב, ב. לקו"ת בהעלותך כט, ג. וראה לקו"ש ח"כ ע' 643.

144) ישע"י כו, יט.

* וראה לקו"ת שבהערה 65: ועי"ן בזח"א ויצא (קמח, ב) בענין ההפרש בין שיר הלויס לבחי' וחסידים ירננו דכהנים שהיא בחי' עליונה יותר. ועד"ז יובן מעלת בחי' שיר על בחי' מזמור.

יא. בכל זה ניתוסף עי"ן שנסיים עתה (כרגיל) בעשיית כאו"א מהנוכחים כאן (ועל ידם – את כלל ישראל) לשליח מצוה במצות הצדקה (ששקולה כנגד כל המצוות¹³³), וכמדובר לעיל¹³⁴ שע"ז שכאו"א מישראל כשלוחו של הקב"ה, ינצל את עשר כחותיו בשלימות במילוי שליחותו – מביא הוא (שליח בצירוף עשר בגימטריא) משיח, ונוסף על „גימטריא" (שהוא בהעלם¹³⁵), בגילוי ממש, בראי' חושית,

ותיכף ומיד ממש מוציא משיח את כלל ישראל מהגלות, „בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹³⁶, בגאולה האמיתית והשלימה, והולכים לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך"¹³⁷,

ששם ישנם בתכלית השלימות כל הברכות ד, תפלה למשה איש האלקים. . ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו" – כברכת משה (ואהרן) בנוגע להשראת השכינה במשכן, „ויברכו את העם", „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם"¹³⁸ – שהשלימות ד, תשרה שכינה במעשה ידיכם" תהי' בבית המקדש השלישי¹³⁹, „וכשיבנה – משה ואהרן יהא עמנו"¹⁴⁰,

133) ב"ב ט, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).

134) סעיף ה.

135) וראה שעהיו"ה פ"א.

136) כמ"ש ביצ"מ (ו, כימי צאתך מארמ"צ

אראנו נפלאות") – בא י, ט.

137) בשלח טו, יז ובפרש"י.

138) פרשתנו ט, כג ובפרש"י.

139) ראה גם מכתב י"א ניסן ש.ה. (סה"ש

תנש"א ח"ב ע' 893). וש"נ.

140) תוד"ה אחד – פסחים קיד, ב. וראה יומא

ה, ב.